

Sygn. akt VIII U 548/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Graul

Protokolant: st. sekretarz sądowy Dorota Laszczuk

po rozpoznaniu w dniu 19 lipca 2013 r. w Gdańsku

sprawy K. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania K. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 6 marca 2013 r. nr (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję o tyle, iż stwierdza, że odsetki od nienależnie pobranego przez ubezpieczonego K. W. świadczenia emerytalnego należne są od dnia 12 kwietnia 2013r.
2. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 548/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 marca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zobowiązał ubezpieczonego K. W. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego za okres od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku, w kwocie 32157,86 zł oraz do zapłaty odsetek za okres od 24 listopada 2010 roku do 6 marca 2013 roku, w kwocie 9.552,20 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony K. W. domagał się jej uchylenia oraz ustalenia, iż nie jest on zobowiązany do zwrotu żądanego świadczenia wraz z odsetkami. Ubezpieczony stwierdził, iż pozwany błędnie zastosował przepis art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zobowiązując go do zwrotu nienależnie pobranej emerytury. Ubezpieczony podniósł, iż nie wprowadził on świadomie organu rentowego w błąd, działał w dobrej wierze rozwiązując stosunek pracy z (...)S.A., zgodnie z pouczeniami pracownika działu kadr oraz pracownika ZUS. Ubezpieczony przez rozwiązanie stosunku pracy rozumiał rozwiązanie umowy o pracę, na podstawie której faktycznie świadczył pracę. Ubezpieczony podał, iż od 1 listopada 1996 roku przebywał na urlopie bezpłatnym udzielonym przez (...) Sp. z o.o. i nie świadczył pracy na rzecz tego pracodawcy ani nie pobierał wynagrodzenia. Ubezpieczony

podał, iż nie zrozumiał treści przepisu art. 184 ustawy emerytalnej. Ubezpieczony zrozumiał przepis w ten sposób, że jest zobowiązany do rozwiązania stosunku pracy z (...)S.A., gdzie w ramach zatrudnienia pełnił funkcje związkowe. Zdaniem ubezpieczonego, z treści przepisu nie wynika, że ma rozwiązać wszystkie stosunki pracy, a o tym fakcie nie został poinformowany przez pracownika kadr oraz pracownika ZUS. W ocenie ubezpieczonego, organ rentowy mógł ustalić okoliczności niezbędne do przyznania i wypłaty emerytury. Dalej ubezpieczony podniósł, iż ZUS nie dopełnił obowiązku pouczenia go o okolicznościach powodujących obowiązek zwrotu świadczenia jako nienależnego. Powołując się na orzecznictwo sądowe, ubezpieczony wskazał, iż brak pouczenia zwalnia osobę bezpodstawnie pobierającą świadczenie z obowiązku jego zwrotu. Nadto, ubezpieczony podniósł, iż świadczenie emerytalne, które otrzymał w spornym okresie, wydał na koszty związane z utrzymaniem rodziny oraz leczeniem siebie i małżonki. Z ostrożności procesowej, w przypadku gdyby Sąd uznał pobrane świadczenie emerytalne za nienależne, ubezpieczony wniósł o odstąpienie od żądania nienależnie pobranego świadczenia z uwagi na jego trudną sytuację materialną i życiową, w tym zdrowotną.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji. Pozwany wskazał, iż ubezpieczony wprowadził w błąd zarówno ZUS, jaki i Sąd wydający wyrok w dniu 30 czerwca 2010 roku, sygn. akt XV U 949/10, bowiem podał obydwu organom nieprawdziwą informację o rozwiązaniu stosunku pracy. Ubezpieczony faktycznie z dniem 30 kwietnia 2010 roku rozwiązał tylko jeden stosunek pracy z (...)S.A. w G., nadal pozostając w stosunku pracy z (...)(...)i pozostając w zatrudnieniu w (...), gdzie od 01 listopada 1996r do 21 sierpnia 2011r. przebywał na urlopie bezpłatnym. Skutkiem wprowadzenia w błąd Sądu był wyrok w sprawie XVU 949/10 przyznający ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 maja 2010 roku. Pozwany, będąc zobowiązany do wykonania wyroku, decyzją z dnia 07 września 2010r. przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 1 maja 2010r. zawieszając wypłatę emerytury na wniosek ubezpieczonego w związku z zamiarem osiągnięcia przychodu powodującego zawieszenie emerytury. Dopiero po wpływie wyroku z uzasadnieniem do organu rentowego została ujawniona okoliczność, iż ubezpieczony nie rozwiązał wszystkich stosunków pracy i nadal pozostaje pracownikiem (...)i pełni obowiązki przewodniczącego (...)(...). W związku z powyższym, organ rentowy wniósł skargę wznowienie postępowania w sprawie XV U 949/10. Po rozpoznaniu skargi Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 10 lutego 2010r. w sprawie XV U 3019/10 zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 1 grudnia 2010r., tj. od dnia rozwiązania przez ubezpieczonego wszystkich stosunków pracy oraz w pkt II wyroku nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Na mocy decyzji z dnia 15 listopada 2010 roku ZUS, na wniosek ubezpieczonego, dokonał wypłaty na rzecz ubezpieczonego emerytury za okres od 1 maja 2010 roku.

W oparciu o powyższe pozwany podniósł, iż poniósł skutki finansowe wykonując wyrok oparty na nieprawdziwej informacji i wypłacając ubezpieczonemu emeryturę od dnia 1 maja 2010r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony K. W., ur. (...), w dniu 21 grudnia 2009 roku złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury, w którym m.in. wskazał (punkt 6), że pozostaje w stosunku pracy z (...)S.A.

W wypełnionym w ten sposób punkcie 6 druku części III wniosku o emeryturę stanowiącej „oświadczenie osoby ubezpieczonej” należało podać zgodnie z brzmieniem tego punktu, wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy.

W punkcie 7 „Informacji” załączonej do formularza wniosku o emeryturę ubezpieczony został pouczonej o konieczności rozwiązania stosunku pracy jako przesłance ustalenia prawa do emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych stanowiącym załącznik do wniosku o emeryturę ubezpieczony wpisał, że od dnia 25 stycznia 1968r do 16 lutego 1984r. i od 25 sierpnia 1984 roku do nadal był i jest zatrudniony w (...)S.A.

Ponadto, ubezpieczony załączył zaświadczenie z dnia 15 grudnia 2008 roku, stwierdzające, iż K. W. od dnia 25 sierpnia 1984 roku jest zatrudniony w (...)S.A. na stanowisku brygadzysty sztauera, w pełnym wymiarze czasu pracy, z przerwą na zatrudnienie w (...) Sp. z o.o. w okresie od 1 sierpnia 1995 roku do 31 października 1996 roku, a z dniem 1 lutego 1992r. – do nadal – został oddelegowany do pracy związkowej w (...) na czas pełnienia funkcji Przewodniczącego (...)

Dowód: wniosek – k. 1 – 2 akt ubezpieczeniowych „E”, kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych – k. 4 akt ubezpieczeniowych „E”, zaświadczenie – k. 6 akt ubezpieczeniowych „E”.

Decyzją z dnia 29 grudnia 2009 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury, bowiem nie rozwiązał on stosunku pracy.

Ubezpieczony złożył do Sądu Okręgowego w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w G. odwołanie od powyższej decyzji. W toku postępowania sądowego, w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt XV U 949/10, w załączeniu do pisma z dnia 16 czerwca 2010r. (wpływ do Sądu 22 czerwca 2010r.) ubezpieczony załączył do akt sprawy kserokopię świadectwa pracy z dnia 30 kwietnia 2010 roku, stwierdzającego, iż ubezpieczony w okresie od 25 sierpnia 1984r. do 30 kwietnia 2010r. był zatrudniony w (...)S.A. w pełnym wymiarze godzin i w tym w okresie od dnia 1 sierpnia 1995r. do dnia 31 października 1996r. był zatrudniony w (...) Spółce z o.o. Zgodnie z tym świadectwem stosunek pracy w (...)S.A. ustał z dniem 30 kwietnia 2010 roku „z upływem czasu na który była zawarta”. Przedłożył także świadectwo pracy wystawione w 03 grudnia 2008r. wystawione przez (...) stwierdzające, iż w okresie od 25 stycznia 1968r. do 16 lutego 1984r. był zatrudniony w (...)S.A.

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni w punkcie I wyroku z dnia 30 czerwca 2010 roku, w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt XV U 949/10, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury począwszy od dnia 1 maja 2010 roku. W punkcie II tego wyroku Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego w zakresie zgłoszonego, na rozprawie w dniu 30 czerwca 2010 roku, żądania przyznania prawa do emerytury od daty złożenia wniosku.

Dowód: decyzja – k. 21 akt ubezpieczeniowych „E”, raport – k. 17 akt ubezpieczeniowych „E”, karta przebiegu zatrudnienia – k. 20 akt ubezpieczeniowych „E”, kserokopia świadectwa pracy – k. 16 akt XV U 949/10, wyrok wraz uzasadnieniem – k. 22, 24 – 27 akt XV U 949/10.

W oparciu o ustalenia Sądu, dokonane w związku z przedłożonymi przez ubezpieczonego w toku postępowania sądowego świadectwami pracy, iż ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy, pozwany w notatce służbowej z dnia 15 lipca 2010r. uznał, iż ew. apelacja od wyroku byłaby niezasadna. Do dnia 28 lipca 2010r., tj. do dnia, w którym upływał termin do wniesienia apelacji przez pozwanego, ZUS nie wniósł środka zaskarżenia.

W rozmowie telefonicznej z księgową (...), przeprowadzonej w dniu 26 lipca 2010 roku, pozwany uzyskał wiadomość, że ubezpieczony w dniu 30 kwietnia 2010r. nie rozwiązał stosunku pracy i nadal pełni obowiązki przewodniczącego (...). Powyższa wiadomość znajduje potwierdzenie w informacjach zawartych w aplikacji B6, z których wynika, iż K. W. nadal figuruje jako pracownik w (...) Sp. z o.o., gdzie przebywa na urlopie bezpłatnym, w (...) oraz w (...)

Pozwany organ rentowy w rozmowie telefonicznej z pracownikiem (...)S.A., przeprowadzonej w dniu 27 lipca 2010 roku, ustalili, że ubezpieczony w dniu 30 kwietnia 2010 roku rozwiązał stosunek pracy z (...) i ponownie został zatrudniony przez tego pracodawcę w dniu 1 maja 2010 roku.

Tego samego dnia pozwany otrzymał również faxem zaświadczenie z dnia 27 lipca 2010 roku, wystawione przez (...) Sp. z o.o., potwierdzające, że K. W. jest zatrudniony w tej spółce od dnia 1 sierpnia 1995 roku, zaś od 1 listopada 1996 roku do 21 sierpnia 2011 roku przebywa na urlopie bezpłatnym.

Powyższe informacje zbierał inny dział ZUS niż dział obsługi prawnej, który uzyskał powyższe informacje po uprawomocnieniu się wyroku.

Dowód: notatki służbowe – k. 44, 47, 50, 80, zaświadczenie przesłane za pomocą faksu – k. 51 akt ubezpieczeniowych „E”.

Decyzją z dnia 7 września 2010 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 maja 2010 roku. W punkcie III decyzji ubezpieczony został pouczone o tym, co jest uważane za świadczenie nienależnie pobrane i o konsekwencjach poboru świadczeń nienależnych

W dniu 22 września 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni, z dnia 30 czerwca 2010 roku, w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt XV U 949/10, powołując się na przepisy art. 399 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c. Wskazał, iż po wydaniu wyroku zostały ujawnione okoliczności wskazujące, iż ubezpieczony, ubiegając się o przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym, w trybie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, pozostawał w stosunku pracy z (...) Sp. z o.o., gdzie w okresie od 1 listopada 1996 roku do 21 sierpnia 2011 roku przebywał na urlopie bezpłatnym. Nadto, wskazał, iż ubezpieczony w dniu 30 kwietnia 2010 roku rozwiązał stosunek pracy z (...), a ponownie został zatrudniony przez tego pracodawcę od dnia 1 maja 2010 roku. Skarżący podał również, iż ubezpieczony, bez przerwy w zatrudnieniu, pełni obowiązki Przewodniczącego (...)

W piśmie procesowym z dnia 23 listopada 2010 roku ubezpieczony, ustosunkowując się do skargi o wznowienie postępowania, wskazał, iż rozwiązał stosunek pracy z (...)S.A. w dniu 30 kwietnia 2010 roku, a zatem spełniał przesłankę wymaganą przepisem art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podał, iż w okresie od 1 lutego 1992 roku do 30 kwietnia 2010 roku korzystał w (...)S.A. z prawa do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie (...)Podał, iż pełniąc funkcję przewodniczącego nie nawiązał „nowego” stosunku pracy, a w ramach zatrudnienia w (...)S.A. pełnił funkcje związkowe na podstawie wyboru. Stwierdziła także, iż rozwiąże stosunek pracy z (...) Sp. z o.o., w którym od 1996 roku przebywa na urlopie bezpłatnym, kontynuując zatrudnienie w oparciu o przepis art. 174¹ kodeksu pracy w (...)S.A.

Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2011 roku, wydanym na rozprawie, Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni wznowił postępowanie w sprawie wywołanej wniesieniem przez pozwanego organ rentowy skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni, z dnia 30 czerwca 2010 roku, prowadzonej pod sygnaturą akt XV U 949/10.

Sąd Okręgowy w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania stwierdził, iż okolicznością faktyczną, której nie badał pozwany organ rentowy w toku postępowania przed tym organem oraz której nie badał Sąd Okręgowy w Gdańsku w sprawie prowadzonej pod sygnaturą akt XV U 949/10 było pozostawanie ubezpieczonego, zarówno w dacie złożenia wniosku o przyznanie prawa do emerytury, jak i w dacie orzekania, w stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. Do akt postępowania o wznowienie ubezpieczony na zobowiązanie Sądu złożył m.in. kserokopie świadectwa pracy z dnia 3 grudnia 2010 roku, potwierdzającego, iż ubezpieczony w okresie od 1 sierpnia 1995 roku do 30 listopada 2010 roku był zatrudniony w (...) Sp. z o.o., świadectwa pracy z dnia 30 listopada 2010 roku, potwierdzającego, iż w okresie od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku ubezpieczony był zatrudniony w (...)S.A. oraz umowy o pracę z dnia 1 grudnia 2010 roku, zawartą na czas określony od 2 grudnia 2010 roku do 21 sierpnia 2011 roku, pomiędzy ubezpieczonym a (...)S.A., w której podkreślono, iż ubezpieczony rozpocznie pracę w dniu 2 grudnia 2010 roku.

Sąd w powyższej sprawie ustalił, iż ubezpieczony dopiero na dzień 1 grudnia 2010 roku rozwiązał wszystkie stosunki pracy.

Wyrokiem z dnia 10 lutego 2011 roku Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni, w sprawie prowadzonej pod sygn. akt XV U 3019/10, na skutek skargi pozwanego organu rentowego o wznowienie postępowania zakończonemu prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Gdyni z dnia 30 czerwca 2010 roku, wydanym w sprawie XV U 949/10, zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, iż zmienił zaskarżoną decyzję o tyle, że przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 grudnia 2010 roku oraz nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania zaskarżonej decyzji.

Dowód: decyzja – k.74 - 75 akt ubezpieczeniowych, skarga o wznowienie postępowania - k. 1 – 2 akt XV U 3019/10, pismo procesowe ubezpieczonego – k. 26 – 28 akt XV U 3019/10, postanowienie o wznowieniu postępowania - k. 46 akt XV U 3019/10, kserokopie: świadectw pracy – k. 43, 44 akt XV U 3019/10, umowy o pracę – k. 41 – 42, wyrok wraz z uzasadnieniem – k. 49, 53 – 58 akt XV U 3019/10, akta osobowe ubezpieczonego w kopercie – k. 21, zeznania ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony – 00:08:00 - 00:37:15 płyta CD w kopercie – k. 68.

Decyzją z dnia 8 stycznia 2013 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 1 grudnia 2010 roku.

Decyzją z dnia 6 marca 2013 roku organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego za okres od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku, w kwocie 32157,86 zł oraz do zapłaty odsetek za okres od 24 listopada 2010 roku do 6 marca 2013 roku, w kwocie 9.552,20 zł.

Dowód: decyzje – k. 166 – 167, 245 akt ubezpieczeniowych „E”.

Ubezpieczony odwołał się od powyższej decyzji podnosząc jak podano na wstępie.

W toku postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie dodatkowo ustalono, iż w dniu 25 stycznia 1968r. K. W. został przyjęty do pracy do (...).

W dniu 16 lutego 1984r. umowa o pracę została rozwiązana.

Dowód: umowa k. 1, pismo k. 17, umowa k. 18, akt osobowych (...) – osobna teczka,

W dniu 25 sierpnia 1984r. została zawarta umowa o pracę pomiędzy K. W.a (...) na czas nie określony. Ubezpieczony został pracownikiem (...), przekształconym następnie na (...) spółka z o.o.

Od dnia 1 lutego 1992r. ubezpieczony, na wniosek (...), został oddelegowany do pracy w Biurze (...) celem pełnienia funkcji v-ce przewodniczącego (...) na czas trwania kadencji. Ubezpieczony pełnił w/wym. funkcje na dalsze kadencje do uzyskując z macierzystego zakładu urlop bezpłatny. W okresach przyznanego urlopu bezpłatnego ubezpieczony był zatrudniany przez (...) S.A. a następnie przez (...) S.A. i oddelegowywany do pracy związkowej na czas pełnienia funkcji.

Na każdy okres pełnienia funkcji związkowych ubezpieczony na zasadzie podpisywanego porozumienia pomiędzy zakładami pracy i za zgodą ubezpieczonego opatrzonego porozumienia własnym podpisem otrzymywał z macierzystego zakładu – ostatecznie (...) spółka z o.o. – urlop bezpłatny, na czas udzielonego urlopu bezpłatnego był zatrudniany przez zakłady j.w. i oddelegowywany do pracy związkowej. Takie porozumienia były podpisywane przez zakłady (...) i (...) S.A. oraz ubezpieczonego m. in w dniach 30.10.1996r., 24.04.1998r., 06.05.2002r., 28.04.2006r., 30.04.2010r.

Dowód: umowa k. 40, oddelegowanie k. 67,77, 81, 107, porozumienia k. 82, 92, 108, 123,150 akt osobowych z (...) - zał na k. 21 akt sądowych

Stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, w tym w aktach ubezpieczeniowych, w aktach spraw prowadzonych pod sygn. akt XV U 949/10 i sygn. akt XV U 3019/10, aktach osobowych, bowiem

żadna ze stron postępowania nie kwestionowała ich rzetelności oraz autentyczności, zatem brak było, w ocenie Sądu, przesłanek, by odmówić im przymiotu wiarygodności. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania ubezpieczonego przesłuchanego w charakterze strony, które zostały ocenione przez Sąd jako wiarygodne w zakresie ustalonego stanu faktycznego, bowiem zgodne były z materiałem dowodowym przedstawionym w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego K. W. zasługuje na uwzględnienie jedynie w części dotyczącej terminu, od którego należało zasądzić odsetki od nienależnie pobranego świadczenia.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy ubezpieczony został zasadnie zobowiązany przez pozwaną organ rentowy do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku, w kwocie 32157,86 zł oraz do zapłaty odsetek za okres od 24 listopada 2010 roku do 6 marca 2013 roku, w kwocie 9.552,20 zł.

Zgodnie z treścią przepisu art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W ustępie 2 zdefiniowano pojęcie nienależnego świadczenia i wskazano, iż za nienależne świadczenie należy uznać świadczenie pobrane w rozumieniu ust. 1, tj.

1/ świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania

2/ świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia

W ocenie Sądu Okręgowego, działanie ubezpieczonego polegające na przemilczeniu faktu utrzymywania zatrudnienia w (...) spółka z o.o.(dalej: (...)) i złożenie świadectwa pracy stwierdzającego jedynie okres zatrudnienia w powyższym zakładzie jedynie od 01 sierpnia 1995r. do 31 października 1996r. było działaniem zamierzonym i świadomym, o czym świadczą zebrane dowody w sprawie.

Należy mieć na uwadze, iż stosownie zaś do treści przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2013 roku, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet, okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet, nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązali stosunek pracy.

Emerytura, o której mowa w cytowanym przepisie art. 184 ww. ustawy do dnia 1 stycznia 2013 roku przysługiwała zatem jedynie pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Sformułowanie „ rozwiązanie stosunku pracy” jest jasne, odnosi się do jakiegokolwiek istniejącego stosunku pracy, innymi słowy każdego stosunku pracy. Powyższe sformułowanie nie powinno zatem budzić wątpliwości ubezpieczonego a w przypadku ich zaistnienia – ubezpieczony mógł zwrócić się do ZUS bądź Sądu o stosowną informację. Co prawda ubezpieczony podnosił, iż dowiadywał się w ZUS czy musi rozwiązać stosunek pracy gdy jest na urlopie bezpłatnym i otrzymał jakoby informację przeczącą, jednakże nie przedłożył na powyższe żadnych dowodów a informacja taka ze strony ZUS jest na tyle nieprawdopodobna, że wręcz niemożliwa. Takie twierdzenie ubezpieczonego ma ten skutek , iż pośrednio potwierdza jego świadomość o istnieniu stosunku pracy z (...)i wadze tego zatrudnienia – wbrew staraniom, by w toku postępowania zminimalizować wagę tego zatrudnienia. Twierdzenie ubezpieczonego

o zasięgnięciu informacji dotyczącej skutków jego zatrudnienia i przebywania na urlopie bezpłatnym w (...) dodatkowo uwypukla przemilczenie ubezpieczonego powyższego faktu we wniosku o emeryturę mimo pouczenia o konieczności wskazania wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy, i budzi wątpliwości co do motywów, którymi kierował się ubezpieczony przedkładając Sądowi świadectwa pracy stwierdzającego, że ów stosunek pracy istniał jedynie w okresie od 1.08.1995r do 31.10.1996r., co nie było prawdą. Gdyby ubezpieczony podał prawdę o istniejących stosunkach pracy zgodnie z pouczeniem zawartym w części III stanowiącej oświadczenie ubezpieczonego, tj. punkcie 6 części III druku wniosku o emeryturę, zgodnie z którym należało podać wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy, to od razu doszłoby do ustalenia, iż nie rozwiązał stosunku pracy z (...) spółka z o.o. Ubezpieczony punkcie 6 wniosku o przyznanie prawa do emerytury wskazał, że pozostaje jedynie w stosunku pracy z (...) S.A, co nie polegało na prawdzie. Przeprowadzone postępowanie dowodowe dowiodło, zgodnie z twierdzeniem pozwanego organu rentowego, iż ubezpieczony na dzień składania wniosku o emeryturę, a także na dzień przyznania prawa do świadczenia, pozostawał w stosunku zatrudnienia ze swoim pracodawcą, tj. (...) Sp. z o.o., a stosunek ten został rozwiązany dopiero z dniem 30 listopada 2010 roku. Bezsprzecznym jest zatem fakt, iż ubezpieczony na dzień 1 maja 2010 roku pozostawał w stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. oraz że rozwiązanie wszystkich stosunków pracy nastąpiło z dniem 30 listopada 2010 roku.

Należy jeszcze raz podkreślić, iż użyte przez ustawodawcę w art. 184 ww. ustawy sformułowanie „rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem” jest logiczne i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Z uwagi na użyte pojęcie odnoszące się do ubezpieczonego będącego pracownikiem celowym jest posłużenie się definicją pracownika z art. 2 kodeksu pracy. Z definicji tej wynika, iż pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę. Jak wynika ze świadectwa pracy z dnia 3 grudnia 2010 roku, ubezpieczony w okresie od 1 sierpnia 1995 roku do 30 listopada 2010 roku był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. W ramach tego zatrudnienia, w okresie od 1 listopada 1996 roku do 30 listopada 2010 roku przebywał na urlopie bezpłatnym. Urlop bezpłatny jest udzielany pracownikowi, czyli osobie pozostającej w stosunku pracy, zatem sam fakt udzielania urlopu bezpłatnego ubezpieczonemu, akceptowania powyższego przez ubezpieczonego, który każdorazowo podpisywał porozumienia pomiędzy (...) a (...) o udzieleniu urlopu bezpłatnego przez macierzysty zakład i zatrudnieniu na czas tego urlopu przez zakład drugi i oddelegowaniu do pracy związkowej, przekonuje o pełnej świadomości ubezpieczonego co do pozostawania w stosunku pracy z (...). Gdyby ów fakt ujawnił – czy przed ZUS, czy w toku postępowania odwoławczego w sprawie o emeryturę przed sądem – podniesiono by okoliczność, iż nie rozwiązał stosunku pracy także z tym zakładem.

Ubezpieczony w związku z niewykazaniem we wniosku o przyznanie emerytury istniejącego stosunku zatrudnienia z (...) Sp. z o.o. wprowadził w błąd Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a następnie Sąd, co skutkowało wydaniem wyroku zmieniającego zaskarżoną decyzję i następnie wydaniem przez ZUS decyzji o przyznaniu prawa do emerytury od dnia 1 maja 2010 roku.

Należy podkreślić, iż wskazywane wyżej pouczenie informowało o konieczności wskazania wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy, czego ubezpieczony świadomie nie uczynił, pomimo pouczenia. Podkreślić przy tym należy, iż do podania prawdziwych danych we wniosku o emeryturę nie jest w zasadzie potrzebne żadne pouczenie. Pouczenie, zgodnie z art. 138 ust. 2 pk1 ma znaczenie dla przyjęcia nienależności świadczenia w razie zaistnienia okoliczności ustania lub zawieszenia prawa do świadczenia albo wstrzymania ich wypłaty. Podanie zaś nieprawdziwej informacji dotyczącej okoliczności, od której zależy przyznanie świadczenia powoduje uznanie świadczenia za nienależne. Przypadkiem świadomego wprowadzenia w błąd skutkującym uznaniem świadczenia za nienależne może być również tzw. przemilczenie (tak: S.A. w Białymstoku wyrok z dnia 7.05.2013r. III AUa 1094/12), co w niniejszej sprawie miało miejsce.

Z uwagi na powyższe Sąd uznał, iż emerytura pobierana przez ubezpieczonego w okresie od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku, tj. dnia rozwiązania wszystkich stosunków pracy, była świadczeniem nienależnym. Wznowienie postępowania w sprawie XVU 949/10, zmiana wyroku i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury dopiero od dnia 1 grudnia 2010r. oznacza, iż pobrana przez ubezpieczonego należność nie miała podstawy prawnej – nie była emeryturą. Zwrotowi podlega wyłącznie świadczenie nienależnie pobrane (a nie nienależnie otrzymane), czyli takie,

które zostało wypłacone na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu, przeprowadzone postępowanie wykazało, iż działanie ubezpieczonego było działaniem świadomym, mającym na celu wprowadzenie w błąd organu rentowego a następnie Sądu. W związku z niespełnieniem warunku rozwiązania stosunku pracy na dzień wydania decyzji przez ZUS, ani na czas wyrokowania przez Sąd, nie było podstaw do wydania wyroku i na jego podstawie decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i do wypłaty tego świadczenia, co jednak nastąpiło w związku z brakiem wiedzy po stronie ZUS o nierozwiązaniu przez ubezpieczonego stosunku pracy.

Uznanie świadczenia emerytalnego pobranego przez ubezpieczonego za okres od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku za nienależne w rozumieniu art. 138 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i zobowiązanie ubezpieczonego do jego zwrotu na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy wymaga ustalenia, iż brak było prawa do świadczenia – co Sąd ustalił wyżej - oraz posiadanie świadomości tego faktu przez osobę przyjmującą świadczenie, co Sąd również wyżej wykazał. Powyższe stanowisko, podzielane przez Sąd, wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I UK 174/09 wyjaśniając, że obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia obciąża tylko tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze wiedząc, że mu się nie należy - co dotyczy zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak i osoby, która uzyskała świadczenie na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów albo w przypadku świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej.

W kontekście powyższego Sąd zwraca uwagę, iż ubezpieczony wprowadził w błąd zarówno ZUS jak i Sąd w sprawie VX U 949/10 przemilczając fakt pozostawania w zatrudnieniu w (...) mimo, iż został pouczony zarówno o konieczności rozwiązania stosunku pracy jako przesłance ustalenia prawa do emerytury z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (pkt 7 „Informacji” załączonej do formularza wniosku o emeryturę, pisma k. 30, 32, 33 akt ZUS), o konieczności wskazania wszystkich pracodawców, z którymi trwa stosunek pracy (pkt 6 części III wniosku o emeryturę podpisanego przez ubezpieczonego), jak również o tym, co jest uważane za świadczenie nienależnie pobrane i o konsekwencjach poboru świadczeń nienależnych (pkt IV „Pouczenia” zawartego w decyzji o przyznaniu emerytury z 7 września 2010 roku). Pouczenia zostały sformułowane w sposób jasny i nie budzący wątpliwości. Brak jest podstaw, ażeby uznać, iż pouczenia mogły być dla ubezpieczonego niezrozumiałe.

W konsekwencji zasadne jest przyjęcie, iż do poboru przez ubezpieczonego nienależnego świadczenia emerytalnego doszło w konsekwencji świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego. Nie budzi bowiem wątpliwości, że tzw. przemilczenie, z którym mamy do czynienia w niniejszej sprawie stanowi także przypadek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego (tak np. K. Antonów (red.), M. Bartnicki, B. Suchacki, Komentarz do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ABC 2009). Ubezpieczony świadomie nie wykazał we wniosku o emeryturę oraz w kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych, aktualnego w dacie jego złożenia zatrudnienia w (...) Sp. z o.o., co spowodowało brak wiedzy o tym zatrudnieniu po stronie organu rentowego i w konsekwencji ustalenie skarżącemu prawa do emerytury i wypłatę świadczenia emerytalnego, pomimo niespełniania przez ubezpieczonego ustawowej przesłanki rozwiązania stosunku pracy. Tym samym nie może być mowy o nieświadomym i niezawinionym działaniu ubezpieczonego.

Sąd uznał za chybiony zarzut ubezpieczonego, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie posiadanych informacji winien z urzędu ustalić, czy nie zachodzą negatywne przesłanki przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury. Stosownie do treści art. 116 ust. 1 i 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej, a do wniosku tego powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Obowiązek przedłożenia przez ubezpieczonego dowodów uzasadniających prawo i wysokość świadczenia oznacza, że ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na składającym wniosek. (por. wyrok SN z dnia 28 marca 2001 r., II UKN 297/00, OSNAPiUS 2002/23/577). Powyższa zasada dotyczy zarówno konieczności wykazania pozytywnych przesłanek warunkujących

ustalenie prawa do danego świadczenia, jak również - w sytuacjach spornych - udowodnienia, że nie zachodzą przesłanki negatywne. W poprzednim i aktualnym stanie prawnym, w związku z regulacjami ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak również rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe (Dz.U. Nr 237, poz. 1412 ze zm.) postępowanie w sprawie tych świadczeń odbywa się zasadniczo w oparciu o dowody i oświadczenia wnioskodawcy, które podlegają weryfikacji przez organ rentowy. Brak jest zatem podstaw prawnych do uznania, że na organie rentowym ciąży obowiązek prowadzenia postępowania w zakresie szerszym niż wyznaczony przez zaofiarowane przez wnioskodawcę dowody. (tak także SA w Gdańsku – wyrok z dnia 27.03.2012r. III AUa 1487/11).

Odnosząc się do wniosku ubezpieczonego o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnego świadczenia na podstawie art. 138 ust. 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na jego ciężką sytuację zdrowotną, rodzinną i finansową, należy stwierdzić, iż na obecnym etapie sprawy żądanie to jest przedwczesne. Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym przez Sąd Najwyższy, w sporze, w którym ubezpieczony kwestionuje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, przedmiotem rozważań są tylko okoliczności z art. 138 ust. 2, zaś kwestia objęta treścią art. 138 ust. 6 może być podnoszona w postępowaniu egzekucyjnym (wyrok SN z dnia 9 września 1998 r., II UKN 189/98, OSNAPiUS 1999/17/559). Jakkolwiek orzeczenie to zostało wydane na gruncie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, art. 106 ust. 2 i 106 ust. 4 tej ustawy mają analogiczne brzmienie, jak obecnie obowiązujące art. 138 ust. 2 i 138 ust. 6 ustawy emerytalnej. Należy przy tym podkreślić, iż w niniejszej sprawie ubezpieczony kwestionował decyzję zobowiązującą do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia i tak określony przedmiot decyzji wyznacza granice sporu w niniejszej sprawie. Kwestia odstąpienia od żądania zwrotu tego świadczenia nie stanowiła elementu przedmiotu zaskarżonej decyzji. Dopiero prawomocne rozstrzygnięcie sporu sądowego w sprawie, której przedmiotem jest żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, pozwala na uznanie, czy zaistniały warunki do wystąpienia z powyższym wnioskiem. Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji uznającej świadczenie za pobrane nienależnie nie ma zatem nie tylko obowiązku, ale i uprawnienia, do badania kwestii odstąpienia od żądania zwrotu tych kwot (tak wyrok SN z dnia 18.01.2010r. II UK 168/2009)

Przechodząc do kwestii odsetek, wskazać należy, iż przepis art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

Należy zwrócić uwagę, że w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, iż nienależnie pobrane świadczenie z ubezpieczenia społecznego nie podlega zwrotowi w dacie wypłaty. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie byłby zatem uzasadniony wniosek, jak podniósł Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 27.03.2012r. III AUa 14871/11, i co podziela Sąd w niniejszym składzie, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej - jako nienależne - podlegają zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Sąd podziela stanowisko SA w cyt. wyroku, iż świadczenia uważane za nienależne w myśl art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ wyda stosowną decyzję administracyjną. Pogląd ten umacnia treść art. 84 ust. 4 i ust. 7 ustawy systemowej, w których użyte zostały sformułowania „kwoty nienależnie pobranych świadczeń ustalone prawomocną decyzją” (ust. 4) oraz „uprawomocnienie się decyzji ustalającej te należności” (ust. 7) (vide: wyrok SN z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 210/09, LEX nr 585713). Skoro wydanie decyzji administracyjnej jest konieczne w celu stwierdzenia obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego - na podstawie art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego, nie może być mowy o opóźnieniu w spełnieniu tego obowiązku przed wydaniem decyzji. Konsekwencją powyższego jest zaś uznanie, iż nie ma podstaw do żądania przez organ rentowy zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego za nienależne.

Sąd podziela także przekonanie SA wyrażone w cyt. wyżej wyroku, iż żądanie zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia od daty jego wypłaty prowadziłoby do swoistego wzbogacenia Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Celem instytucji zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest ochrona środków pieniężnych zgromadzonych w FUS i odzyskanie świadczeń wypłaconych niezgodnie z przepisami prawa ubezpieczeń społecznych. Z tego względu zwrot nienależnie pobranego świadczenia powinien odpowiadać wysokości kwoty, o którą bezpodstawnie został uszczuplony Fundusz Ubezpieczeń społecznych (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 19 stycznia 2005 r., III AUa 2791/03, Prawo Pracy 2006/3/36). Żądanie zwrotu odsetek naliczanych od dnia wypłaty świadczenia uznanego na nienależnie pobrane stanowiłoby w istocie dodatkową - niedopuszczalną - sankcję, wykraczającą poza rzeczywistą wielkość uszczuplenia Funduszu wskutek nieprawidłowej wypłaty świadczenia.

Jak podniósł Sąd Apelacyjny, w wyroku z dnia 16 grudnia 2008 r. (sygn. akt I UK 154/08, OSNP 2010/11-12/148) Sąd Najwyższy podkreślił, odwołując się do wcześniejszego wyroku z dnia 4 września 2007 r. (sygn. akt I UK 90/07, OSNP 2008/19-20/301), że odesłanie do prawa cywilnego, o którym mowa w cytowanym powyżej przepisie art. 84 ust. 1 ustawy systemowej, dotyczy wyłącznie zasad zapłaty i wysokości odsetek, a nie zasad zwrotu nienależnego świadczenia. Nie ma żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu do oceny wymagalności czy przedawnienia samego nienależnie pobranego świadczenia. Omawiane odesłanie nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych ani - co się z tym wiąże - określenia, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Odesłanie rozumiane w ten sposób byłoby zresztą niejednoznaczne, gdyż w prawie cywilnym opóźnienie dłużnika jest regulowane w różnorodny sposób w zależności od tego, jakiego świadczenia dotyczy. Określenia, od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, w tym od świadczeń podlegających zwrotowi, należy zatem poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym (vide: wyrok SN z dnia 3 lutego 2010 r., I UK 210/09, LEX nr 585713).

W kontekście powyższego Sąd Najwyższy wskazał również, że żądanie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego - art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.).

Sąd rozpoznający sprawę nie w pełni podziela powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego i Sądu Najwyższego w zakresie momentu powstania wymagalności roszczenia o odsetki od nienależnie pobranego świadczenia. Należy bowiem zwrócić uwagę na sytuację, gdy decyzja wskazuje termin zwrotu świadczenia nienależnie pobranego, tak jak ma to miejsce w stanie faktycznym niniejszej sprawy. W takim wypadku nie jest uprawnione twierdzenie, że dłużnik opóźnia się ze spełnieniem roszczenia głównego już z momentem doręczenia decyzji. Sąd podziela wnioskowanie zaprezentowane w powyższych orzeczeniach, iż wobec braku wyraźnego unormowania omawianej kwestii w ustawie systemowej i w ustawie o emeryturach i rentach z FUS w celu ustalenia chwili, od której należą się odsetki od nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego podlegających zwrotowi, należy odnieść się - w drodze analogii - do regulacji § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 12, poz. 104 ze zm.). Paragraf 2 ust. 4 rozporządzenia stanowi, iż okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności. Sąd w niniejszej sprawie stoi na stanowisku, iż powyższa zasada winna znaleźć zastosowanie również w odniesieniu do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego, w sytuacji, gdy decyzja wskazuje termin tego zwrotu. Należy zatem wskazać, iż w omawianym przypadku roszczenie o odsetki od nienależnie pobranego świadczenia staje się wymagalne od dnia następującego po upływie wskazanego w decyzji terminu zwrotu świadczenia nienależnie pobranego. Dopiero z tą chwilą ubezpieczony pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy przypomnieć, iż decyzja z dnia 6 marca 2013 roku zobowiązywała ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 maja 2010 roku do 30 listopada 2010 roku oraz do zapłaty odsetek za okres od 24 listopada 2010 roku do 6 marca 2013 roku. Decyzja wskazywała, że nienależnie pobrane świadczenie wraz z odsetkami winno być zwrócone w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji, co nastąpiło w dniu 11 marca 2013 roku (k. 248 akt ZUS). W konsekwencji należy stwierdzić, iż

odsetki od nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego należne były od dnia 12 kwietnia 2013 roku, tj. od dnia następnego po miesiąca od doręczeniu decyzji.

Zobowiązanie ubezpieczonego przez organ rentowy do zwrotu odsetek za okres od 24 listopada 2010 roku do 6 marca 2013 roku nie znajduje oparcia w przepisach prawa, a zatem zaskarżoną decyzję należało zmienić, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., w ten sposób, że odsetki od nienależnie pobranego przez ubezpieczonego świadczenia należne są od 12 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty, jak w pkt 1 wyroku.

W pozostałym zakresie, uznając odwołanie ubezpieczonego za niezasadne, Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów, oddalił odwołanie, jak w pkt II wyroku.

SSO Magdalena Graul